

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Na temelju članka 9. Zakona o stočarstvu ("Narodne novine", broj 70/97. i 36/98.) ministar poljoprivrede i šumarstva donosi

PRAVILNIK

O TESTIRANJU UZGOJNO VALJANIH RASPLODNIH ŽIVOTINJA

1. OPĆEE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom propisuju se temeljna načela i metode obavljanja testiranja uzgojno valjanih rasplodnih životinja, način prikupljanja podataka, način izračuna rezultata testa i uzgojne vrijednosti te njihovo objavljivanje.

Članak 2.

Testiranje uzgojno valjanih rasplodnih životinja (u daljnjem tekstu: testiranje) obavlja se tijekom rasta i razvitka (test na vlastiti rast i razvitak, u daljnjem tekstu: performance test) odnosno tijekom njihova iskorištavanja u uzgoju sve dok su na raspolaganju podaci o njihovim potomcima (test na potomstvu, u daljnjem tekstu: progeni test).

Članak 3.

Testiranja iz članka 2. ovog Pravilnika obavlja Hrvatski stočarsko selekcijski centar (u daljnjem tekstu: Centar).

2. TESTIRANJE UZGOJNO VALJANIH RASPLODNIH GOVEDA

Članak 4.

Testiranje muških rasplodnih grla obavlja se u kombiniranih, mesnih i mliječnih pasmina goveda za osobine koje su od interesa za unapređivanje svake od njih, u skladu s Programom gojidbenog stvaranja goveda u Hrvatskoj.

2.1. PERFORMANCE TEST

Članak 5.

Performance test obavlja se na izabranim muškim uzgojno valjanim životinjama dobivenim usmjerenim osjemenjivanjem bikovskih majki s bikovskim očevima, u performance testnoj stanici ili u uvjetima uzgoja na farmi (u daljnjem tekstu: field performance test).

Članak 6.

Mušku telad dobivenu iz usmjerenog osjemenjivanja ocjenjuje stručno povjerenstvo sastavljeno od predstavnika selekcijske službe i predstavnika performance testne stanice. To se ocjenjivanje obavlja kad je telad u dobi od oko 50 dana, a na temelju njihova rasta i razvoja. Tom prigodom utvrđuje se i zdravstveno stanje te uzima krv za potvrđivanje podrijetla životinje.

Članak 7.

U test se preuzima dobro razvijena telad potvrđenog podrijetla i zdravstvenog stanja. U performance testnu stanicu telad dolazi u dobi od 50-70 dana. Test u stanici započinje sa 120 dana i traje do 365 dana života grla.

Field performance test započinje kad je telad u dobi od 120 dana i traje do 365 dana života grla.

Članak 8.

Ocjenu uzgojne vrijednosti rasplodnjaka na kraju testa obavlja Povjerenstvo za ocjenu kojeg imenuje Centar.

Za kombinirane i mesne pasmine ocjena uzgojne vrijednosti temelji se na raspoloživim podacima o dnevnom prirastu tijekom testa, ocjeni vanjštine grla, uzgojnim vrijednostima roditelja za osobine mliječnosti te tova i kakvoće mesa. Pri procjeni uzgojne vrijednosti rasplodnjaka uzimaju se u obzir utvrđene reprodukcijske osobine, kao i fiziološki testovi ako su na raspolaganju.

Za mliječne pasmine goveda za ocjenu uzgojne vrijednosti uzimaju se u obzir podaci o vanjštini grla, uzgojnim vrijednostima roditelja za osobine mliječnosti i vanjštine te podaci o reprodukcijskim osobinama.

Ovisno o ocjeni uzgojne vrijednosti Povjerenstvo iz stavka 1. ovog članka određuje namjenu korištenja svakog bika.

Članak 9.

Izračun rezultata performance testa te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim međunarodno priznatim metodama.

2.3. PROGNI TESTOVI

Članak 10.

Progni testovi rasplodnjaka obavljaju se na temelju podataka o osobinama potomaka na koje se rasplodnjak testira.

Članak 11.

Prije obavljanja testova provodi se test osjemenjivanja određenog broja plotkinja sjemenom bika koji se testira. Test osjemenjivanja obavlja se na temelju plana osjemenjivanja, kojeg donosi Centar.

Članak 12.

Doneseni plan za test osjemenjivanja obvezatan je za pravne i fizičke osobe koje obavljaju umjetno osjemenjivanje, kao i za uzgajivače uzgojno valjanih životinja.

Članak 13.

Nakon provedbe testa osjemenjivanja selekcijska je služba dužna u najranije mogućem roku prikupiti podatke o broju plotkinja koje su osjemenjene tijekom testa osjemenjivanja te organizirati na isti način dopunsko test osjemenjivanje ako broj osjemenjenih životinja nije u skladu s planiranim brojem.

Članak 14.

Podaci o izračunatim rezultatima progenih testova dostavljaju se nakon izračuna svim selekcijskim službama te službi reprodukcije.

Centar je obvezatan četiri puta godišnje objaviti u stručnom časopisu nove rezultate izračuna progenih testova.

2.3.1. Biološki test

Članak 15.

Biološkim testom utvrđuje se utjecaj rasplodnjaka na tijek telenja, posebice na pojavu teških telenja, mrtvorođene teladi te pojavu degenerativnih mana u potomstvu.

Članak 16.

Podaci za izračun biološkog testa dobivaju se tijekom upisa teladi u Središnji popis matičnih grla, kojeg obavlja selekcijska služba.

Članak 17.

Izračun rezultata performance testa te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim međunarodno priznatim metodama.

Rezultati izračuna biološkog testa obavljaju se mjesečno za sve rasplodnjake za koje su na raspolaganju podaci od najmanje 50 potomaka.

2.3.2. Progeni test na tovnne osobine i kakvoću mesa

Članak 18.

Progeni test na tovnne osobine i kakvoću mesa obavlja se na muškim potomcima koji se nalaze u tovu. Test se obavlja u progeno testnoj stanici ili uvjetima field testa.

Članak 19.

Progeni test na osobine tova i kakvoæe mesa obavlja se u progeno testnoj stanici na uzorku sluæajno izabranih 12-14 sinova-polubraæe, koji se dræe u jednakim uvjetima smještaja i hranidbe.

Test u testnoj stanici zapoèinje kad je prosjeèna dob æivotinja u testu 120 dana a završava u dobi od 420 dana æivota.

Progeni test u field uvjetima obavlja se u tovilištima u uvjetima uobiæajene proizvodnje. Zapoeinje ulazom grla u tov i završava isporukom i klanjem tovnih grla.

Klanje tovnih grla i ispitivanje klaonièkih vrijednosti obavlja se u posebnoj klaonici s kojom Centar zakljuèuje ugovor o obavljanju tih poslova.

Ispitivanje kakvoæe mesa obavlja se u posebno ureðenom laboratoriju koji raspolaæe moguænostima disekcije mesa i utvrðivanja kakvoæe mesa, s kojim Centar zakljuèuje ugovor o obavljanju tih poslova.

Èlanak 20.

Za utvrðivanje uzgojne vrijednosti bika koriste se podaci o slijedeæim osobinama, prikupljeni tijekom testa i na kraju testa:

1. dnevni prirast,
2. neto dnevni prirast,
3. tjelesne mjere i ocjena vanjštine grla,
4. konverzija hrane,
5. randman hladnih polovica,
6. ocjena i razvrstavanje trupa,
7. udio i meðusobni odnos pojedinih tkiva,
8. kemijski sastav mišića.

Èlanak 21.

Izraèun rezultata progenog testa na toвне osobine i kakvoæu mesa te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim meðunarodno priznatim metodama.

2.3.3. Progeni test na vanjštinu grla

Èlanak 22.

Progeni test na vanjštinu grla obavlja se na temelju ocjene vanjština æenskih grla-kæeri bikova u testu u prvoj laktaciji tijekom prvih 80 do 150 dana.

Ocjena vanjštine ženskih grla obavlja se metodom linear scoring.

Èlanak 23.

Izraèun uzgojne vrijednosti obavlja se jednom od metoda prema propisima međunarodnih saveza uzgajivaèa pojedinih pasmina.

Rezultati izraèuna uzgojne vrijednosti objavljuju se za bikove koji imaju podatke o ocjeni vanjštine 20 ili više kæeri.

2.3.4. Progeni test na mlijeène osobine

Èlanak 24.

Progeni test na mlijeène osobine temelji se na podacima o utvrđenoj laktacijskoj proizvodnji kæeri bikova u testu. Za test se koriste podaci dobiveni tijekom prve laktacije o kolièini mlijeka, kolièini sastojaka u mlijeku (mast i bjelanèevine) te udjelu ovih sastojaka u mlijeku. Za izraèun progenog testa na ove osobine mogu se koristiti i laktacije višeg pariteta.

Èlanak 25.

Izraèun uzgojne vrijednosti obavlja se jednom od međunarodno priznatih metoda prema propisima Interbull.

Rezultati izraèuna uzgojne vrijednosti objavljuju se za bikove za koje postoje podaci o laktacijskoj proizvodnji 10 ili više kæeri.

2.3.5. Progeni test na osobine muznosti

Èlanak 26.

Test na osobine muznosti obavlja se na kæerima bikova tijekom prvih 150 dana prve laktacije u stadima u kojima se koristi strojna mužnja.

Èlanak 27.

Osobine muznosti utvrđuju se na temelju podataka o prosjeènom protoku mlijeka.

Èlanak 28.

Izraèun rezultata testa muznosti te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se međunarodno priznatim metodama.

Rezultati izraèuna uzgojne vrijednosti objavljuju se za bikove za koje postoje podaci o osobinama muznosti najmanje 15 kæeri.

2.3.6. Progeni test na reprodukcijske osobine

Èlanak 29.

Progeni test na reprodukcijske osobine temelji se na podacima o trajanju servisnog i međutelidbenog razdoblja kœeri bikova u testu.

Èlanak 30.

Izraèun rezultata testa na reprodukcijske osobine te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim međunarodno priznatim metodama.

Rezultati izraèuna uzgojne vrijednosti objavljuju se za bikove za koje postoje podaci o reprodukcijskim osobinama najmanje 50 kœeri.

3. TESTIRANJE UZGOJNO VALJANIH RASPLODNIH SVINJA

Èlanak 31.

Testiranje muških i ženskih uzgojno valjanih grla obavlja se za osobine koje su od interesa za unapređivanje, u skladu s Planom i programom uzgoja svinja u Republici Hrvatskoj.

3.1. PERFORMANCE TEST

Èlanak 32.

Performance test obavlja se na izabranim muškim i ženskim uzgojno valjanim životinjama koje su predviđene za rasplod.

Performance test obavlja se u testnoj stanici ili u uvjetima uzgoja na farmi (field performance test).

Èlanak 33.

Performance test muških grla zapoèinje kad imaju tjelesnu masu 30 kg i traje dok životinje ne dostignu 100 kg tjelesne mase.

Performance test ženskih grla odvija se tijekom uobièajenog uzgoja na farmi, a podaci za izraèun uzimaju se kada grla dostignu prosjeèno 100 kg tjelesne mase.

Èlanak 34.

Za utvrđivanje uzgojne vrijednosti grla u performance testu koriste se podaci o slijedeæim osobinama, prikupljenim tijekom testa i na kraju testa:

1. dnevni prirast,
2. životni prirast,
3. konverzija hrane,
4. debljina slanine,
5. izražajnost mesnih dijelova,

6. stres osjetljivost.

Ocjena uzgojne vrijednosti muških rasplodnih grla na kraju testa obavlja se na temelju raspoloživih podataka o osobinama navedenim u točkama 1., 3., 4., 5. i 6. ovog članka za grla testirana u performance testnoj stanici, odnosno na temelju podataka o osobinama navedenim u točkama 2., 4., 5. i 6. za grla testirana u field performance testu.

Ocjena uzgojne vrijednosti ženskih rasplodnih grla na kraju testa obavlja se na temelju raspoloživih podataka o osobinama navedenim u točkama 2., 4. i 5. ovog članka.

Ovisno o ocjeni uzgojne vrijednosti određuje se namjena korištenja svakog grla iz testa.

Članak 35.

Izračun rezultata performance testa te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim međunarodno priznatim metodama.

3.2. PROGNI TESTOVI

Članak 36.

Progni testovi rasplodnjaka obavljaju se na temelju podataka o osobinama potomaka na koje se nerast testira.

Članak 37.

Podaci o izračunatim rezultatima progenog testa dostavljaju se nakon izračuna selekcijskim službama te službi reprodukcije za sve nerastove koji se koriste za umjetno osjemenjivanje.

Centar je obvezatan četiri puta godišnje objaviti u stručnom časopisu nove rezultate izračuna progenog testa za muška grla koja se koriste za umjetno osjemenjivanje.

3.2.1. Biološki test

Članak 38.

Biološki test obavlja se za nerastove koji se koriste za umjetno osjemenjivanje da bi se utvrdio njegov utjecaj na pojavu slijepih i uvrnutih sisa, pojavu međusisa te na broj sisa.

Tijekom testa utvrđuje se i pojava degenerativnih mana u potomstvu.

Članak 39.

Podaci za izračun biološkog testa dobivaju se tijekom odabira i ocjene muškog i ženskog podmlatka za rasplod, kojeg obavlja selekcijska služba.

Članak 40.

Rezultati izračuna biološkog testa objavljuju se mjesečno za sve nerastove za koje postoje podaci najmanje 100 potomaka za ocjenu osobina sisa iz članka 38. stavak 1. ovog Pravilnika.

Rezultati izraèuna biološkog testa za osobinu pojave degenerativnih mana izraženi vrijednošæu degenerativnog indeksa objavljuju se u istom vremenskom razmaku za sve nerastove koji imaju podatke o najmanje 30 legala za koja se utvrðuje ta pojava.

3.2.2. Progeni test na tovne osobine i kakvoæu mesa

Èlanak 41.

Progeni test obavlja se u èistih pasmina u progeno testnoj stanici na skupini potomaka pojedinog nerasta.

Testiranje grla obavlja se na potomcima koji potjeèu od najmanje èetiri krmaæe za nerasta u prirodnom pripustu odnosno osam krmaæa za nerasta namijenjena umjetnom osjemenjivanju. Od svake krmaæe odabire se nazimica i kastrat prosjeènog razvoja u leglu.

Progeni test krmaæe obavlja se na najmanje dva potomka (nazimica i kastrat) prosjeènog razvoja u leglu.

Èlanak 42.

Za utvrðivanje uzgojne vrijednosti muških i ženskih grla èiste pasmine u progenom testu koriste se podaci o slijedeæim osobinama prikupljenim tijekom testa i na kraju testa:

1. dnevni prirast,
2. konverzija hrane,
3. duljina trupa,
4. debljina slanine,
5. površina MLD,
6. odnos meso-mast,
7. udio šunke u polovici,
8. kakvoæa mesa,
9. stres osjetljivost.

Èlanak 43.

Izraèun rezultata progenog testa na tovne osobine i kakvoæu mesa te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim meðunarodno priznatim metodama.

4. TESTIRANJE UZGOJNO VALJANIH RASPLODNIH OVACA I KOZA

4.1. PERFORMANCE TEST

Èlanak 44.

Performance test obavlja se na izabranim muškim uzgojno valjanim životinjama dobivenim usmjerenim oplođivanjem ovnovskih majki ovnovskim oèevima, odnosno jarèevskih majki jarèevskim oèevima, u uvjetima uzgoja na farmi (field performance test).

Èlanak 45.

Field performance test obavlja se na mladim izabranim muškim grlima, vaganjem u dobi od 105 dana, starosti uz dopušteno odstupanje od 14 dana.

Za utvrđivanje uzgojne vrijednosti uzimaju se u obzir podaci o životnom dnevnom prirastu grla, ocjena njegove vanjštine te uzgojne vrijednosti roditelja za osobine koje se unapređuju.

Èlanak 46.

Izraèun rezultata performance testa te procjena uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim međunarodno priznatim metodama.

4.2. PROGENI TESTOVI

Èlanak 47.

Progeni testovi rasplodnjaka obavljaju se na temelju podataka o osobinama potomaka na koje se rasplodnjak testira.

Èlanak 48.

Podaci o izraèunatim rezultatima progenog testa dostavljaju se nakon izraèuna uzgajivaèima, vlasnicima rasplodnih grla.

4.2.1. Progeni test na mlijeène osobine

Èlanak 49.

Progeni test na mlijeène osobine temelji se na podacima o utvrđenoj laktacijskoj proizvodnji kœeri ovnova ili jarèeva u testu. Za test se koriste podaci o kolièini mlijeka, kolièini sastojaka u mlijeku (mast i bjelancevine) te udjelu tih sastojaka u mlijeku u prvoj laktaciji.

Èlanak 50.

Izraèun uzgojne vrijednosti obavlja se jednom od međunarodno potvrđenih metoda prema propisima Interbull.

Rezultati izraèuna uzgojne vrijednosti objavljuju se za ovnove ili jarèeve za koje postoje podaci o laktacijskoj proizvodnji 10 ili više kœeri.

5. TESTIRANJE UZGOJNO VALJANIH RASPLODNIH KONJA

Èlanak 51.

Testiranje muških rasplodnih grla obavlja se u pojedinim pasmina konja za osobine koje se žele unapređivati.

5.1. PERFORMANCE TEST

Èlanak 52.

Performance test obavlja se na izabranim muškim uzgojno valjanim grlima u stadu, tijekom njihova rasta i razvoja.

Èlanak 53.

Test zapoèinje kad je grlo u dobi od 6 mjeseci. Tom prigodom uz uvid u podrijetlo ocjenjuje se vanjšina i kretanje grla.

U dobi od dvije, tri ili èetiri godine, ovisno o pasmini i uputi o uzgoju pojedine pasmine, obavlja se ocjena vanjšine grla te utvrđuje ispravnost njegova kretanja. U toj dobi obavlja se temeljni ispit radne sposobnosti konja pred Povjerenstvom za ocjenjivanje, koje osniva Centar.

Pastusi koji ne zadovolje na ispitu radne sposobnosti ponavljaju ispit s novom skupinom pastuha u testu. Ako i tada ne zadovolje na ispitu proglašavaju se nevaljanim za rasplod.

5.2. PROGENI TESTOVI

Èlanak 54.

Progeni testovi pastuha obavlja se na temelju podataka o ispitu radne sposobnosti i natjecateljskih rezultata ostvarenih na službenim natjecanjima njihovih sinova i kœeri.

Èlanak 55.

Prije obavljanja testova provodi se u dobi rasplodnjaka od dvije i pol godine test oplođivanja stavljanjem u pripust 5 kobila iste pasmine kojoj pripada i pastuh.

Èlanak 56.

Na temelju postignutih rezultata iz èlanka 54. utvrđuje se uzgojna vrijednost pastuha temeljem koje se određuje njegova uzgojna namjena.

6. TESTIRANJE UZGOJNO VALJANIH MATICA PÈELA

Èlanak 57.

Testiranje uzgojno valjanih matica pèela obavlja se u testnim stanicama, pèelinjacima pèelara s kojima je Centar zakljuèio ugovor o obavljanju tih poslova.

Testna stanica mora imati najmanje 20 pèelinjih zajednica, smještenih u isti tip košnica.

Èlanak 58.

Testiranje matica zapoèinje pripremnim razdobljem koje traje od prijema matice u testnu stanicu do njezina uzimljanja u tekuæoj pèelarskoj godini. Matica koja se testira stavlja se u novostvoreni nukleus s dva okvira poklopljenog legla i dva okvira peluda i meda s pripadajuæim pèelama.

Èlanak 59.

Testiranje traje cijelu proizvodnu sezonu koja zapoèinje uzimljenjem i uzimljenjem završava.

6.1. PERFORMANCE TEST MATICA

Èlanak 60.

Za utvrðivanje uzgojne vrijednosti matice koriste se podaci o slijedeæim osobinama prikupljenim tijekom testa:

1. brzina zalijeganja jaja matice,
2. brzina razvoja pèelinje zajednice u proljeæe,
3. snaga pèelinje zajednice tijekom godine (procijenjeno brojèano stanje radilica i trutova).

6.2. PROGENI TEST MATICA

Èlanak 61.

Za utvrðivanje uzgojne vrijednosti matice koriste se podaci o slijedeæim osobinama prikupljenim tijekom testa:

- uspješnost prezimljavanja,
- ocjena mirnoæe,
- ocjena sklonosti rojidbenom nagonu,
- prinos meda,
- zdravstveno stanje.

Èlanak 62.

Izraèun uzgojne vrijednosti obavlja se propisanim meðunarodno potvrðenim metodama.

Podaci o izraèunatim rezultatima testova dostavljaju se nakon izraèuna svim pèelarima koji imaju matice u testu.

Centar je obvezatan jednom godišnje objaviti u struènom èasopisu rezultate izraèuna testova matica.

7. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 63.

Hrvatski stočarsko selekcijski centar započet će primjenu ovog Pravilnika u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu.

Članak 64.

Ovlašćuje se Hrvatski stočarsko selekcijski centar da u roku od šest mjeseci učini pisane stručne upute koje pobliže određuju postupke ili radnje pri provedbi testiranja uzgojno valjanih životinja koje su uređene ovim Pravilnikom.

Članak 65.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Klasa: 011-02/98-01/50

Urbroj: 525-01-98-01

Zagreb, 15. svibnja 1998.

Ministar

mr. Zlatko Dominiković, v. r.